

20.5.2025

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021), jäljempänä *hyvinvointialuelaki*, 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 6.6.2024 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Päätöksen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2025.

Hyvinvointialuelain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Valtioneuvosto on päättänyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisesta 28.11.2024. Muutettu valtuus on 137 600 000 euroa.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta toistamiseen 10.4.2025.

Lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi

perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 22.4.2025 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi finanssineuvos Antto Korhonen valtiovarainministeriöstä ja jäsenenä erityisasiantuntija Jussi Lind sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä sekä strategia- ja talousjohtaja Anu Vuorinen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Valmisteluryhmän toimikausi oli 22.4.–13.6.2025.

Työryhmä kokoontui toimikautensa aikana kolme kertaa.

Asiantuntijoina valmisteluryhmän kuultavina olivat Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta hyvinvointialuejohtaja Ilkka Luoma, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto, tekninen johtaja Ollipekka Huotari sekä konsernipalvelujen johtaja Jouko Luukkonen.

Lainanottovaltuuden muuttamisen edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevan lainsäädännön eduskuntakäsittelyssä tarkennettiin hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä hallituksen esitykseen (HE 241/2020 vp) verrattuna. Perustuslakivaliokunta painotti perusoikeuksien toteuttamisvelvoitteeseen kuuluvaa valtion vastuuta huolehtia siitä, että hyvinvointialueilla on käytännön edellytykset suoriutua tehtävistään, ja totesi, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan oli syytä täydentää sääntelyä palvelutarpeiden edellyttämien investointien — laajasti ymmärrettynä — turvaamiseksi hyvinvointialueilla (PeVL 17/2021 vp). Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti lausunnon johdosta kiireellisyysedellytyksen poistamista. Valiokunta totesi mietinnössään (StVM 16/2021 vp), että tämän poiston myötä valtioneuvoston tulee muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta aina, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan hakemuksen mukaan hyvinvointialueella on vuodelle 2025 uusia tarkentuneita ja välttämättömiä investointitarpeita, jotka liittyvät uuden yliopistosairaalan rakentamisen seuraaviin vaiheisiin. Hyvinvointialueen vuosikate, taseen rahavarat tai muut tulot eivät mahdollista investointien rahoittamista ilman pitkäaikaista lainaa.

Hyvinvointialue tarvitsee 36,245 miljoonaa euroa uutta lainanottovaltuutta yliopistosairaalan C-rakennukseen aiemman tilaohjelman tilatarpeen tarkentumisen ja kustannusten kasvun vuoksi. Aiemmalle tilaohjelmalle on saatu vuonna 2024 tarkennettu lainanottovaltuus, jonka yhteydessä myös ko. tilojen

välttämättömyys on arvioitu ja todettu. Ko. päätöksen jälkeen tilojen suunnittelu ja kustannusarviot ovat vielä tarkentuneet. Tilojen keskeisiä välttämättömyyden perusteita ovat suunniteltujen toimintojen sijoittaminen lähelle muita uuden sairaalan rakennuksia, nykyisten tilojen sisäilmaongelmat ja niiden sijainti purettavaksi tulevissa kantasairaalan tiloissa. Nykyinen toiminta on lisäksi sijoittuneena merkittävässä määrin myös etäämmällä olevissa vuokratiloissa, jotka ovat tulossa peruskorjausvaiheeseen. C-rakennus muodostaa yhdessä viimeistelyvaiheessa olevan F-rakennuksen kanssa kokonaiskustannusraamiltaan olevan hankkeen.

Sairaalan F-talon tavoitehintaa oli aiemmin nostettava, koska F-taloon tuli odotettua enemmän vaativaa tekniikkaa (sairaala-apteekki, Nordlabin analytiikka, kuvantamisyksikkö ja syöpäpotilaiden erikoishuoneita vuodeosastolle). Sairaalahankkeen ollessa kokonaisuus, F-talon kustannusten kasvu vähensi C-talolle varattua kustannusosuutta. Lisäksi kustannuksia kasvattavat muun muassa silmämöppökehityksen kehittyneet pistoshoidot, jotka edellyttävät aiempia suunnitelmia enemmän tilaa (mutta kuitenkin nykyiseen verrattuna tilatarve vähenee) sekä kiristyneet viranomaisvaatimukset väestönsuojia koskien.

Edellä kuvattujen tarpeiden osalta on huomattava, että hyvinvointialueen mukaan vastaavasti sairaalan A- ja B-rakennuksista on jäänyt käyttämättä aiemmin myönnettyjä valtuuksia nyt esitettävän lisäyksen verran.

Hyvinvointialue tarvitsee lisäksi 30 miljoonaa euroa lainanottovaltuutta uusien toimintojen sijoittamiseen sairaalan C-rakennukseen. Alkuperäiseen OYS 2030 -uudistamisohjelman yleissuunnitelmaan on tullut lisätarpeita, joita ovat valmiuslain edellyttämä valmiuskeskuksen tila, patologian laboratorio sekä opetusotekeskus. Patologian laboratorio toimii nykyisin huonokuntoisissa ja sisäilmaongelmaisissa vuokratiloissa, joihin liittyy vakava toiminnan keskeytymisen riski. Opetusotekeskus on strategisesti merkittävä uusi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen, lääketieteellisen tiedekunnan ja ammattikorkeakoulun toimintamalli, jolla kehitetään perustasolla työskentelevien sote-ammattilaisten koulutusta. Keskus osaltaan turvaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen työvoiman saatavuutta tulevina vuosina.

Uusi lainanottovaltuuden tarve vuodelle 2025:

1000 euroa	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	66 245	-
Pelastustoimi	-	-
Yhteensä	66 245	-

Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	66 245
--	---------------

Välttämättömien investointien ennakoitu rahallinen arvo perustuu hyvinvointialueen esittämään arvioon. Valmisteluryhmällä ei ole edellytyksiä arvioida kaikkien yksittäisten investointien välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Välttämättömiä investointeja tai investointeja vastaavia sopimuksia ei ole hyvinvointialueen mukaan mahdollista kattaa tulorahoituksella, rahavaroilla, avustuksilla tai omaisuuden luovutustuloilla.

Valmisteluryhmä esittää, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2025 olisi 203 845 000 euroa, missä on lisäystä edelliseen muutospäätökseen 66 245 000 euroa.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialuelain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialuelain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Helsingissä 20.5.2025

Antto Korhonen

Jussi Lind

Laura Honkonen

Anu Vuorinen